

30. 8. 2018

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Český lide, ochraňuj Senát

Senát si jako mladší bráška Poslanecké sněmovny příliš velkou oblibu u veřejnosti nezískal. Lidé většinou nechápou, proč mají ze svých daní platit těch 81 darmožroutů, když si již platí 200 poslanců. Senát považují za nevýraznou a vlastně zbytečnou instituci. Proto se již přes dvacet let vedou více či méně vášnivé a vážné diskuse o jeho možném zrušení. Pravidelně tato otázka bývá předmětem volebních programů některých politických stran, které se tímto způsobem snaží zapůsobit na voliče a získat tak pár politických bodů navíc. Avšak málokdo stejně vášnivě horuje za jeho zachování. Senátu se tak zastává pouze pár ústavních právníků, kteří to činí většinou klidně, a proto poněkud nevýrazně a pro společnost nesrozumitelně.

O to více překvapuje, že se diskuse o Senátu rozpoutala i na těchto stránkách, **a to ve dvou na sebe vzájemně navazujících příspěvcích** (Kolman, P. - Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu - aneb I každý populismus musí mít svou mez, Fetter, R.W. - Bůh Stvořil Senát?). A jedná se o články, které v sobě mají více emocí, než na kolik jsme na těchto stránkách zvyklí. A to je dobře, protože jak říká jedna má oblíbená hrdinka: "*Vášeň je základní podmínkou pro studium, pro právní praxi, ale i pro život.*"

Přiznám se, že i já jsem dříve nepatřila mezi výrazné zastánce Senátu, ačkoliv cestu do volební místnosti jsem v každých volbách poctivě absolvovala. V posledních pěti letech se však můj pohled na Senát a na jeho postavení a význam v ústavním systému výrazně změnil.

Obecně se dá říci, že je můj náhled na naši stávající Ústavu dosti kritický. Z mého pohledu má velké **množství systémových nedostatků**, které vidím jako jednu z příčin problémů, ve kterých se nyní náš stát a celá společnost potácí. V tomto směru se mi nejedná o strukturu ústavního systému jako takovou, která je dle mne nastavena naprosto správně, ale o ty (byť zdánlivě drobné) vady Ústavy, které brání tomu, aby takto nastavený systém správně fungoval. Naše chování je totiž do značné míry **determinováno právě systémem**, ve kterém žijeme, a pokud tento systém není schopen poměrně často pro své vady fungovat, pak to má logický dopad na chování celé společnosti a na její vztah ke státu. Z těchto nedostatků Ústavy pak z velké části pramení naše neúcta k ústavním institucím a naše nespokojenost s fungováním státu. Těžko si totiž můžete vážit toho, co se Vám zdá, že nefunguje. I když to samozřejmě není jediná příčina současného trochu neutěšeného stavu.

Jsem však hluboce přesvědčena, že jedna věc naší Ústavě upřít nelze - **naprosto geniálně zasazuje do celého ústavního systému právě Senát**. Pokud si ústavní systém představíme jako pyramidu, pak je to právě Senát, který tvoří ten pomyslný kámen, při jehož vynětí se Vám začne tato pyramida hroutit. Naopak pokud ten kámen necháte zasazený tam, kde je, pak máte poměrně velkou naději (nikoliv ovšem jistotu), že ústavní systém zůstane zachován i ve společensky neklidných dobách a přežije snahy o jeho pokroucení a přerod v systém víceméně autokratický.

Tuto unikátní vlastnost má Senát díky **dvěma věcem**:

- **způsobu volby senátorů** - vedle toho, že senátoři jsou voleni většinovým systémem, sehrává velkou roli i fakt, že k obměně třetiny Senátu dochází každé dva roky; voliči tak chodí k volbám pokaždé s jinou náladou a za jiné společenské situace. Tento systém volby je značně odlišný od způsobu volby do parlamentů okolních postkomunistických států (např. do Polského senátu,

který je horní komorou polského parlamentu, jehož osud a existence jsou úzce svázány se Sejmem) a zaručuje Senátu obrovskou názorovou pluralitu, stabilitu a nezávislost na Poslanecké sněmovně

- **podmínce uvedené v čl. 39 odst. 4 Ústavy**, že k přijetí ústavního zákona je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a senátorů - Senát má tak schopnost zabránit neuváženým změnám Ústavy navrženými Poslaneckou sněmovnou, která právě díky způsobu své kreace je komorou dynamičtější a má tak větší tendenci podlehnout neuvážené společenské objednávce.

Prakticky všechny ostatní kompetence můžete Senátu bez problémů odebrat a přenést je na jiné instituce. Dokud mu však zachováte tyto vlastnosti, pak Senát je a bude jedna z nejužitečnějších a nejpotřebnějších institucí v tomto státě a prostředky do něj investované nejsou naprosto zbytečné. Již jen pouhá existence povinnosti "protlačit" ústavní zákon Senátem psychologicky zabraňuje poslancům ve vytváření nesmyslných návrhů ústavních zákonů a ve snahách kreativně měnit ústavu dle chvilkového rozpoložení společnosti.

Pokud se pak týká výtek, že je Senát nevýrazný, pak s kolegou Fetterem souhlasím. Ale na rozdíl od něj to za současného stavu nepovažuji **za zprávu negativní, ale pozitivní**. Senát totiž není institucí pro dny míru a klidu, ale institucí pro dobu krize. Ve své podstatě je to taková pojišťovna - a pojištění si také platíme pouze pro dny horší a přejeme si, abychom ho nemuseli využít. Až se náš zrak začne upírat na Senát a budeme s napětím očekávat, jak se Senátoři rozhodnou, pak to bude znamenat, že tato krize nastala.

Abych ještě odpověděla na otázku, zda Bůh stvořil Senát? Ne, Bůh nestvořil Senát. Dle jednoho z náboženství Bůh stvořil muže a z jeho žebra ženu, tedy stvořil lid. A tento lid stvořil Senát. A tento lid má jistě plné právo Senát zrušit, pokud se tak rozhodne. Cesta se vždycky najde, pokud je vůle. Ale mnohem moudřejší od toho lidu by bylo **Senát chránit, jeho ústavní pozici posílit (tím ho trochu zbavit relativní nevýraznosti), definovat si konečně podstatné náležitosti demokratického právního státu a mezi ně Senát zařadit**. Protože takový lid by pro svou budoucnost udělal více než ten, který udělá zdánlivě jednoduché a líbivé gesto.

Mgr. Pavla Krejčí,
advokátka

e-mail: pavla.krejci@akcervena.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)

- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)